

В НОМЕРЕ:

3

Августовская
конференция

5

Айтыс –
ұлтымыздың мұрасы

10

Наше лето – 2023

ГАЗЕТА
ПАВЛОДАРСКОЙ
ОБЛАСТНОЙ
ДЕТСКО-ЮНОШЕСКОЙ
ОРГАНИЗАЦИИ

№№15-16

(396-397)

от 31 августа
2023 года

сeнiң әлeмiн

**30 тамыз Қазақстан Республикасының
Конституция күні құтты болсын!**

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Добрая летняя традиция

В нашей семье есть добрая традиция. Каждое лето мы семьей ездим в соседний Щербактинский район на озеро Маралды. Это совсем не далеко от нашего села.

ли купаться. Песок был очень горячий. Вода в озере солёная и если ты расслабился и ляжешь на спину, ты будешь держаться на плаву. Мой братик Карим почти

Многие наши односельчане ездят семьями на лечебное озеро. Купаются, загорают, отдыхают.

Вот мы утром приехали в Маралды. Там уже было очень много людей, и почти сразу все побежа-

не выходил из воды. Мы сделали перерыв и покушали. Мы растелили свою клеенку и покушали на лежаке. Еду можно брать из дому и напитки тоже. Мы брали перекус из дома, так нам хорошо.

И пошли дальше купаться.

Въезд на территорию платный. Нам, детям, бесплатно, а с мамы и папы по 1 тысяче тенге. Сейчас в Маралдах красиво, благоустройство. После купания в озере можно помыться в душе. Вода греется от солнца. Когда много народу, вода в душе не успевает нагреться, бывает прохладная. Грязь в озере полезная, лечебная.

Мы убрали за собой и пошли к машине. Мы поехали домой. Нам нравится отдыхать на озере в Маралдах.

А еще мы любим ездить отдыхать в Павлодар, ходить по набережной, любоваться городом. Даже фото сделали семейное.

**Дария Орумбаева, 6б класс
Павловская СОШ
Успенский район**

Отдых на природе – это прекрасно!

Вот и наступил август. Совсем немного осталось летних каникул.

На выходных мы всей семьей часто ездим на природу. Обычно

едем вчетвером: папа, мама, сестра Аня и я. Брат Паша остается дома, на хозяйстве.

Мы поехали на природу. И местом отдыха выбрали село Набережное. Места здесь красивые. Иртыш совсем рядом.

Мы с папой и сестренкой Аней на надувной лодке катались. Рыбу ловили. Папа учит нас ловить рыбу. Моя сестренка Аня училась ловить рыбу. И у нее получилось. Аня счастлива!

Шашлыки жарить запрещено. Готовить на костре нельзя. Поэтому у нас еда была приготовлена. Все свежее. Овощи и фрукты, пирожки, хлеб, свежие бутерброды, квас, напитки, чай.

Красиво на Иртыше. Очень красиво. Настроение хорошее. Мои родители так отметили день свадьбы - 6 августа.

Мне понравилось отдыхать на природе.

**Сергея Лэсь, 4б класс
Павловская СОШ
Успенский район**

Закончились летние каникулы

Ребята отдохнули, набрались сил и готовы снова приступить к учебе. Но Мичуринские ребята решили, что можно продлить свои каникулы еще на мгновение и устроить себе дополнительный день радостных и познавательных событий. Ученики 3 "б" класса

вместе с классным руководителем Алибаевой Айслу Адолькомаровной посетили необычную выставку. Ребята побывали на показе древнейших обитателей нашей планеты, давно исчезнувших видов существ, динозавров. Они окунулись в мир животных,

которые когда-то населяли мир. Познакомились со средой их обитания, узнали о них много нового и интересного. Обычно о таких существах можно почерпнуть информацию из энциклопедий, фильмов, рассказов. А у наших девочек и мальчишек появилась уникальная возможность увидеть все своими глазами. Побродить среди монстров, прикоснуться к ним своими руками. И пускай это всего лишь манекены, но до того они были достоверны и реальны,

что у многих захватывало дух от встречи с ними. Выражаем огромную благодарность организаторам выставки, сотрудникам музея за предоставленную возможность познакомиться ребят с чем-то новым и необычным. Надеемся, что ещё ни один раз мы сможем посетить музей и его новые увлекательные проекты.

**Ученики 3"б"
класса Мичуринской СОШ,
Алибаева Айслу
Адолькомаровна**

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Августовская конференция

Методическим кабинетом отдела образования района Аккулы в рамках августовской конференции проведен практический семинар для заместителей директоров школ района по воспитательной работе, вожатых и членов попечительских советов школ района на тему «Актуальные вопросы формирования системы воспитательной работы в организациях образования».

Семинар прошел в формате World safe, где в каждой группе обозначен спикер, участники которой обсуждают какой-то значимый вопрос, после переходят в другие группы, начиная раунд. Спикеры и «новички» по очереди рассказав о выводах, к которым пришли обе группы. Тем самым параллельно угощаясь сладостями и горячим кофе.

В семинаре были обсуждены основные стратегические направления воспитательной работы на 2023-2024 учебный год. Коллеги с разных школ могли поделиться своим опытом работы на темы: «Проориентация учащихся в современных условиях»,

«Конструктивные способы урегулирования конфликтов в детско-родительских отношениях», «Профилактика буллинга в организациях образования», «Экологическое образование: от теории к практике», «Превентивные меры против преступлений, направленных на половую неприкосновенность несовершеннолетних».

Отделом полиции был поставлен вопрос о комплексном подходе в профилактике правонарушений среди несовершеннолетних. В своем выступлении инспектор Омарова С. остановилась на конкретных случаях правонарушений среди несовершеннолетних.

В конце семинара-практикума педагогам и родителям были даны рекомендации, практические советы при работе с детьми в организациях образования.

Педагогам были вручены сертификаты отдела образования, а самым активным членам родительского комитета поощрительные призы за активное участие.

Асем Оспанова,
Отдел образования

Современные формы эффективного взаимодействия семьи и школы

Методическим кабинетом отдела образования района Аккулы в рамках августовской конференции проведен семинар – тренинг для классных руководителей и членов родительского комитета школ района на тему «Современные формы эффективного взаимодействия семьи и школы».

Семинар прошел в формате Aquagium, где каждый участник мог принять участие в арт-терапии

наблюдая извне, обсуждая вопросы, которые могли высказать свое мнение о том, насколько верны и полны выводы по теме, сделанные в ходе обсуждения.

Прошел обмен опытом школ по таким темам как «Селфхарм: саморазрушающее поведение детей и подростков»; эффективная организация работы с родителями, профилактика буллинга в организациях образования и за-

нятность детей через кружковую занятость «Театр – сегодня, завтра и в будущем».

В конце семинара – практикума педагогам и родителям были даны рекомендации, практические советы при работе с детьми в организациях образования.

Педагогам были вручены сертификаты отдела образования, а самым активным членам родительского комитета поощрительные призы за активное участие.

Асем Оспанова
Отдел образования

№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Өнер алды – қызыл тіл

Өр халықтың ұлттық болмысы мен құндылығын даралап, айшықтап тұратын өзінің ана тілі бар. Біздің ана тіліміз арқылы алғашқы әліппені танып, алғаш тіліміз шықты. Тіпті, туған тіліміз арқылы өз тарихымызды танып, білдік. Ана тіліміздің абыройын асқақтату – әрбір азаматтың борышы. Себебі, біздің болмысымыз, салт-дәстүріміз, дініміз, мәдениетіміз осы тілімізде жатыр. Туған еліміздің мемлекеттік тілін білуге әрбір қазақстандық міндетті. Өйткені, тіл – ата-бабамыздан бізге қалған аманат. Тілдің көмегімен өнерді, білімді, ғылымды игереміз, өткен-кеткенімізді саралап, сабақ аламыз. «Өнер алды – қызыл тіл» деген осыдан ұлағатты сөз осыдан қалса керек. Тіл халықпен бірге жасайды, дамиды, өркендейді. Тәуелсіз Қазақстанның көгінде көк байрағымыз желбіреді, әр қазақтың жүрегінде Өнұранымыз айтылды. Қазақстан Республикасының тіл туралы Заңы қабылданды. Ендігі біздің міндетіміз тілімізді сақтап, осы тілде сауатты жазып, ойымызды қазақ тілінде таза жеткізу, ардақтап құрметтеу.

Тіл- мемлекеттің тұғырлы тірегі, халықтың рухани байлығы. Қазақ

тілі біздің рухани негізіміз. Біздің міндетіміз – оны барлық салада белсенді пайдалана отырып дамыту. Тәуелсіздіктің негізгі тірегі- ұлттың тілі, діні. Тіл-халықтың мәңгілік халық болып қалуының айғағы. Сондықтан да өз ана тіліміздің қадірін біліп, өз тілімізде дұрыс сөйлей білу біздің парызымыз. Тілдің ғұмыры уақыт тәрізді мәңгілік. Ол атадан-балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Біздің Отанымыз - Қазақстан Республикасы. Қазақстан Республикасының Елтаңбасы, Өнұраны, Туы, төл теңгесі бар. Сонымен қатар

Қазақстан Республикасының Ата Заңы - Конституциясында белгіленген өз мемлекеттік тілі бар. Ол - әрине, қазақ тілі. 1989 жылы 22 қыркүйекте Қазақстан Республикасының Тіл туралы Заңы қабылданды.

Қазақ тілі қазақ халқының жан сезімін және рухани байлығын ғасырдан-ғасырға жалғастырып келе жатыр. Жазушы Мұхтар Әуезовтің «Ұлт болғың келсе, бесігіңді түзе» деуі тегін сөз емес. Тіл – тазалықтың, пәктіктің, имандылықтың белгісі. Тіл – тәуелсіздігіміздің қуатты құралы, асыл ой мен парасат белгісі, елдігіміз бен бірлігіміздің туы. Еліміз тәуелсіздік алғалы бері жүргізіліп келе жатқан тіл саясатының арқасында қазіргі таңда тіл туралы оңды қоғамдық көзқарас қалыптасып отыр. Мемлекеттік тіл мәртебесіне ие қазақ тілі бүгінде ұлттық руханиятымыздың өзегіне айналды. Көпұлтты мемлекетте қазақ тілінің мемлекеттік тіл мәртебесіне сай қызмет етуін қамтамасыз ету – өте күрделі мәселе. Осы тұста мемлекеттік тіл саясаты дұрыс бағытта жүргізіліп келе жатқанын баса айтуға тиіспіз. Үкімет

мемлекеттік тіл – қазақ тілінің қолданыс аясын кеңейту, оны азаматтардың барлығы меңгеруі үшін қажетті материалдық-техникалық жағдайларды жасауға көмектесуде. Мемлекеттік тіл шын мәнінде ұлттық саясаттың өзегі, діңгегі дейтін болсақ, қазақ тіліне басымдық беріп, техника, экономика, саясат тіліне айналғаны жөн. Қай кезде болмасын тіл мәселесі – сол тілде сөйлейтін, сол тілден сусындаған, ұлттық, ділдік белгісі болып саналатын халықтың мәселесі. Әрбір халықтың ана тілі бар десек, өз ана тіліміздің барша болмысы, тіпті оның әрбір дыбысы мен жалғау-жұрнағы әрбір шынайы азаматқа танымал, мәдени-әлеуметтік өмірде өзіндік мәні бар киелі ұғым.

Өлемде « Бір мемлекетті құрытқың келсе алдымен мәдениетін өзгерт» деген тәмсіл бар. Бұл дегеніміз- мәдениеттің мәні мен мәйегі, түп-тамыры сол елдің мемлекеттік тілінен бастау алатынын ескерсек, тіл ұлттың жаны, болмысы мен болашағы болмақ. Ендеше, ана тілімізді ардақтап, оны келешекке аманаттау әрбіріміздің басты міндетіміз.

Аға тәлімгер:
Камел Марпуға

Тіл-ең асыл құндылық

*Туған тілім тірлігімнің айғағы,
Тілім барда айтылар сыр ойдағы,
Өссе тілім мен де бірге өсемін,
Өшсе тілім мен де бірге өшемін.*

Әбділда Тәжібаев

Тіл- мемлекеттің тұғырлы тірегі, халықтың рухани байлығы, өткені мен болашағының айқын көрінісі. Ана тілінің қадір-қасиетін біле білген халқымыз оны ұлттың рухына, қазына байлығына балайды. Себебі, тіл – халықтың жаны, тұтастай кескін-келбеті, ұлттық болмысы.

Адамды мұратқа жеткізетін – ана тілі мен ата дәстүрі. Біздің осындай халықтық қасиетті мұрамыз, ана тіліміз – қазақ тілі. Қазақ тілі – халқымыздың рухани байлығы, атадан балаға, ұрпақтан –ұрпаққа мирас болып қалып отырған баға жетпес асыл мұра. Ана тілдің қасиеті туралы қанша айтсақ та таусылмайды. Азаматтың қолындағы барлық асыл заттары тозады, жоғалады, ал тіл тозбайтын ең қымбат мұралардың бірі. Қазақтың біртуар ақыны М.Жұмабаев: “Ұлтқа тілінен қымбат нәрсе болмақ емес, бір ұлттың тілінде сол ұлттың сыры, тарихы, тұрмыс тіршілігі, мінезі айқын көрініп тұрады” - деген.

Тіл байлығы - әрбір ұлттың мақтанышы. Өр азамат өзінің ана тілін, көзінің қарашығындай қарауы және ана тілінің орынсыз шұбарлануына қарсы тұруға тиісті. Қазіргі таңда мемлекеттік тіл мәртебесі конституцияда бекітілген. Сондықтан да тіліміздің қолдану аясын дамыта беруіміз керек. Қазақ тілі – қазақ халқының ана тілі. Ол ұрпақтан-ұрпаққа қатынас құралы ретінде қызмет етіп келеді. Менің ана тілім – шексіз бай өте көркем тіл деп есептеймін. Мемлекеттік тілдің қолданылу аясын кеңейту мен тілге деген құрметті арттыру мақсатында көптеген мемлекеттік бағдарламалар мен іс – шара-

лар ұйымдастырылуда. Сондай ақ мектебімізде де әр түрлі іс-шалалар ұйымдастырылып, сынып жетекшілер сынып сағатын өткізді. Оқушылар белсене қатысып, өздерінің тілге деген құрметтерін өлең жолдары арқылы да жеткізді. Мақаламды Қадыр Мырза Әлидің бір сөзімен аяқтағым келіп тұр: «Ұлт болудың бір емес, бірнеше шарты бар. Соның ең басты және ең негізгі шарты – ұлттық тіл » дегендей тілімізді мақтан етейік және құрметтейік.

Мадине Азира
Кеңес мектебінің
бастауыш сынып мұғалімі

Тіл мәртебесі – ел мәртебесі

Кеңес негізгі жалпы білім беру мектебінің кітапханасының ұйымдастыру мақсатымен -Ахмет Байтұрсынұлының туған күніне арналған және «Тіл мәртебесі – ел мәртебесі» атты іс шара өткізу болды.

Бүгінде барша қазақстандық Қазақ әліппіінің негізін салған ғалымның туған күнінде Тілдер

ген Байтұрсынұлы.

Бесінші қыркүйек Тілдер күні аталып өтіп жүргеніне үш жыл болды. Бұл күн - «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің қуаттысы – тіл» деген ұлағатты сөз қалдырған, қазақ халқының тағдыры мен тілі үшін күрескен Алаш арысы, ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлының туған

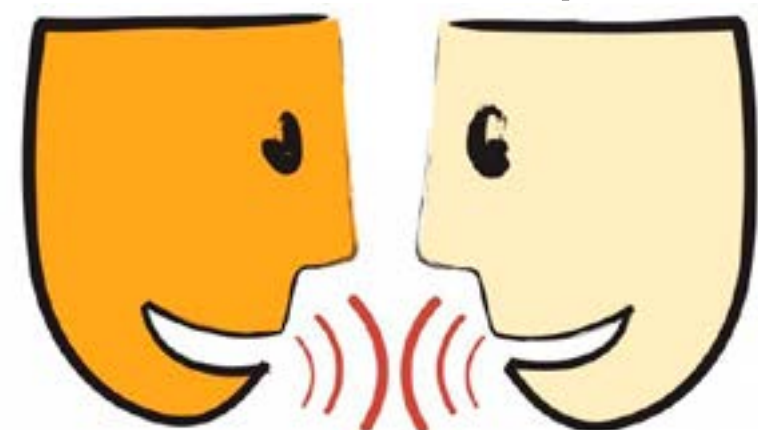

мерекесін тойлайды. «Егер де біз қазақ деген ұлт болып тұруды тілесек, қарнымыз ашпас қамын ойлағандай тіліміздің де сақталу қамын қатар ойлау керек», - де-

күні. Шара барысында оқырман балалар тіл туралы өлеңдерін жатқа оқыды.

Кітапханашы
Сауле Төлеубаева

Ойлау және сөйлеу Сөйлеу сәтіндегі іс-әрекеттің көпшілікке әсері

Сөйлеу кезінде тыңдаушыға ойды дәлелді, нақты жеткізу дұрыс қолданылған ым-ишара, іс-қимыл арқылы жүзеге асады. Бет-бейне құбылыстары мен ішкі сезімдерді дене қимылы арқылы сауатты жеткізе білетін адам тыңдаушыларды жалықтырмайды.

Айталық:

- Адамды баурап алу – сөздің мағынасына сәйкес жарасымды әрекеттер арқылы тыңдаушыға әсер ету;
- Қолды ретімен сермеу, бас шұлғу-шайқау, қол бұлғау әрекеттері мөлшерімен қолданылса, сөзіңіз жандана түседі;
- Сөзіңізді бастағаннан кейін, айдаладағы бір нүктеге

қадалмай, аудиториядағы адамдардың көздеріне қарап, көзді ойнатып, реті келсе сөзіңді қостайтындай қимыл жасау – сіздегі кәсібилікті аңғартады;

- Сөз арасында «бірінші, екінші» деп санап жеткізетін ақпарат болса, бармақтарыңызды бұғу немесе ашу арқылы сөйлем мағынасын түсіндіре аласыз;
- Сондай-ақ сөзге көңіл-күй қосу үшін қасты керу, қабақты түю, басты қимылдату, көзді бақырайту сияқты әрекеттермен аудиторияны үйіре аласыз.

Бегімхан Ибрагим
(КЕРІМХАНҰЛЫ)
Ақсу қаласының Абай атындағы №2 ЖОББ мектептің қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі

Ұлттық мәдени-ағартушылық жобаның тұжырымдамасы

№№15-16

(396-397)

от 31 августа
2023 года

Қазақстан – этномәдени және этноәлеуметтік жағынан бірегей мемлекет. Оның ерекшелігі көп ұлттылығында, әртүрлі өркениеттік және этномәдени типтердің өзара әрекеттесуінде, этносаи-си менталитетінде көрінеді. Жалпыадамзаттық рухани құндылықтарды – мейірімділікті, өзара сыйластықты, ұрпақтар сабақтастығын, қонақжайлылық пен төзімділікті қалыптастыруды нығайту – қазақ халқының менталитетін айқындайтын басты белгілер.

Ұлттық құндылықтар – еліміздің орасан зор интеллектуалдық байлығы және жалпы адамзаттық құндылықтардың, халықтардың мәдени-адмгершілік дәстүрлерінің, ұлттық жасампаздық процесінің сарқылмас қоры.

Ұлттық құндылықтар патриоттық сезімдерден, өз халқына, оның мәдениетіне, салт-дәстүріне деген мақтаныш сезімінен, өз ұлтының өкілдеріне жанашырлық сезімдерінен көрінеді және өскелең ұрпақты тәрбиелеудегі ең маңызды қозғаушы күш болып табылады.

Ұлттық құндылықтар – бұл халықтың ұлттық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары, мәдениеті мен өнері, олардың тарихи ерекшелігін көрсететін рухани мұраттардың жиынтығы.

Дәстүрлі моральдық құндылықтар – бір ұрпақтан екінші ұрпаққа жалғасатын, алдыңғы ұрпақтан мұра болып қалған, мәңгілік сипатқа

ие тұрақты құндылықтар. Олар үлкен білім беру әлеуетіне ие және құндылықтарды тікелей және жана-ма түрде насихаттауға үлес қосады. Ұлттық мерекелер, халықтық салт-дәстүрлер негізінде балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің басты мақсаты – балалардың адамгершілік тәжірибесін меңгеруі, халықтың рухани мұрасын мұра етіп қалдыру, тұлғааралық және ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетіне жету.

Мереке қарсаңында еліміздің барлық бұрыштарында, білім беру ұйымдарында «төрт тоқсан-төрт жарыс» ұлттық мәдени – ағарту жобасы (бұдан әрі - жоба) шеңберінде жаппай мерекелер, конкурстар, көрмелер, жарыстар, олимпиадалар, фестивальдар өткізіледі.

Мерекелер қарсаңында еліміздің түкпір-түкпірінде, білім беру **ұйымдарында «ТӨРТ ТОҚСАН – ТӨРТ ӨНЕР» Ұлттық мәдени-ағартушылық жобасы (бұдан әрі – Жоба)** аясында жаппай мерекелер, байқаулар, көрмелер, сайыстар, олимпиадалар, фестивальдер өткізіледі.

Жобаның іс-шаралары: поэтикалық сайыстары **«Ақындар айтысы» -#1ТОҚСАН#АҚЫНДАРАЙТЫСЫ# «Алтын сақа»** олимпиадасы – **#2ТОҚСАН#АЛТЫН САҚА# «Ұлттық өнер»** көрмесі – **#3ТОҚСАН#ҰЛТТЫҚӨНЕР# «Туған өлкем»** фестивалі – **#4ТОҚСАН#ТУҒАНӨЛКЕМ#**

Жобаның мақсаты: қазақстандық патриотизмді қалыптастыру, ұлттық бірегейлік, әлеуметтік құзыреттілік, білім алушыларды өз халқының мәдени

дәстүрлеріне, көпұлтты мемлекет жағдайында жалпыадамзаттық құндылықтарға баулу.

Жобаның міндеттері:

1) өз Отанына деген мақтаныш сезімін, қазақ халқының тарихын, мәдениеті мен дәстүрлерін құрметтеуге тәрбиелеу;

2) қазақ халқының тарихи-мәдени мұрасын, оны одан әрі байытуын сақтау және дамыту;

3) халық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын түсінуге негізінде білім алушыларды толеранттылыққа тәрбиелеу;

4) қазақ халқы мәдени дәстүрлерінің сабақтастығын сақтау.

Жобаны үйлестірушілер: Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.

Облыстарда, республикалық маңызы бар қалаларда, астанада, аудандарда және басқа да елді мекендерде **Жобаны ұйымдастырушылар:** жергілікті атқарушы органдар.

Жобаға қатысушылар: жалпы орта, қосымша, техникалық кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған ұйымдардың оқушылары, мұғалімдер, ата-аналар.

Жоба қызметінің тиімді қолданылған әлеуеті мынаған мүмкіндік береді:

- білім алушылардың әлеуметтік бейімделуін, олардың белсенді өмірлік ұстанымын, ізгілік, әділдік, ар-намыс, борыш, патриоттық мұраттарын жүзеге асыруды қамтамасыз ету;

- тарихи материалды зерделеуге, халық шығармашылығымен танысуға мүмкіндік беру;

- дүниежүзілік тарихи-мәдени тәжірибенің толық бейнесін жасау;

- мәдениеттер диалогы аясында мәдениетаралық қарым-қатынас дағдыларын меңгеру;

- заман мен ұрпақ байланысын сезіну, рухани қолдау мен өмірлік тірек алу.

Мерекелік іс-шараларды дайындау және өткізу кезінде маңызды шарт – жағымды аура, сенім мен өзара сыйластық, еркіндік пен жеңілдік атмосфера-сын құру, ұлттық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды көрсету.

Этникалық мәдениеттердің заманауи жаңғыруы және олардың жақындасуы жағдайында халықтық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың озық үлгілерін сақтау және көрсету өте маңызды. Мерекелік салт-дәстүрлерді, фольклор негізіндегі театрландырылған көріністерді пайдаланып, оқиғалардың мазмұнын белгілі бір дәрежеде жаңарта алады.

Жобаны жүзеге асыру – балаларға қосымша білім берудің елдің халықтық бастауларына, тарихы мен мәдениетіне құрметпен қарауға тәрбиелеуге, құндылықтар жүйесін, бәсекеге қабілеттілікті қалыптастыруға, жақсы эмоциялар атмосферасын құруға, шығармашылық сайысты дамытуға, жаңа ашылулардың пайда болуына бағдарлануы.

Айтыс – ұлтымыздың мұрасы

Жер бетінде қанша ұлт болса, сонша ұлттық ерекшелік, дәстүр бар. Соның бірегейі есте жоқ ерте замандарда туып,

сөзі қымбат» облыстық айтыстың Бас-жүлде иегері Нұрбек Бәкірмен кездесу өтті. Аталмыш кездесу «Табысқа апарар жол» және

қалыптасып, дамып жетіліп, бүгінгі күннің де қажетіне жарап отырған халық ауыз әдебиеті болса, оның ең бір өміршең жанры – айтыс. Айтыс – поэзия жанрларының ішіндегі ең қиыны, күрделісі. Айтыс өнері түркі халықтарының ішінде қазақ пен қырғызда ерекше дамыған. Біздің қанымызбен жаралып, рухымызбен таралған дәстүрлі, синкретті өнер. «Айтыс – сөз барымтасы» деп Мұхтар Әуезов айтқандай, айтыс - қазақ халқының әдеби мол мұраларының бірі болып табылады. «Айтыс» деген атау айтысу, тартысу, дауласу, жарысу, сынасу мағынасында қолданылады. XIX ғасырдың екінші жартысы мен XX ғасырдың басы айтыс өнерінің өркендеп, өрістеген дәуірі болып табылады.

М.М.Катаев ат. Оқушылар сарайында 2023 жылдың қыркүйек айында айтыскер-ақын, «Ақынның сыйлығынан

«Төрт тоқсан – төрт өнер» ұлттық мәдени-ағартушылық жобасы аясында өткізілген болатын. Іс-шара Оқушылар сарайының «Мұрагер» және «Еркемай» домбыра ұжымдарының ән-күйлерінен басталды.

Айтыс – сөз барымтасы туралы білу үшін Оқушылар сарайы «Қаламгер» стиясының тәрбиеленушілері, Ы.Алтынсарин атындағы гимназия мектебінің оқушылары, Б.Момышұлы, М.Жүсіп атындағы ЖОББМ-нің оқушылары келіп қатысты.

Нұрбек Бәкір Баянауыл елінің тумасы, Көкшетау қаласында өткен «Бала ақын жас дарын» атты республикалық ақындар айтысында Бас жүлде иегері, Семей қаласында өткен «Ақберен» республикалық ақындар айтысында 2 ші орын иегері, М.Әлімбаевтың 100 жылдығына орай ұйымдастырылған «Ақынның сыйлығынан сөзі қымбат» атты облыстық ақындар айтысының Бас жүлде иегері. Қазірге таңда Қалижан Бекқожин атындағы мектепте ұстаздық қызметте.

Нұрбек балалық шағынан бастап нағашы әжесімен айтысқа шыққаны туралы айтып, айтыс өнеріне балалық шағынан жақын екенін айтып өтті. Айтысқа шыққанда шабытты қайдан алатыны жайлы және сахынада болған түрлі қызықты оқиғалармен бөлісті. Қатысқан оқушыларға оқуларына табыс тіледі, кеңестер айтты.

Сонымен қатар, Оқушылар сарайының сахынасында Нұрбек Бәкір Ы.Алтынсарин атындағы гимназия мектебінің оқушысы Қазыбек Ибрахиммен жекпе-жек айтысқа шығып, оқушыларды тәнті етті. Келген мектеп оқушылары айтыстың қызығына беріліп,

айтыскер-ақынмен қимастықпен қоштасты.

- Айтыс – ұлттық құндылығымыз. Ал осы ұлттық құндылықты сақтап қалу үшін өткенді саралап бүгінгі бағалап отыру басты мақсат. Ал бүгін осы

кездесуге оқушылар келіп, айтыс өнеріне қызығушылықтары бар екені, көздеріндегі отты байқадым - деді айтыскер Нұрбек Бәкір.

Өр халықтың айтыс өнерінде өзіндік ерекшеліктері мен айырмашылықтары бар. Қазақ халқында айтыс домбыра мен қобызмен сүйемелденді. Бұрын айтыс қоғамдық жиындарда, мерекелерде және ойын-сауық іс-шараларында жиі өткізілетін. Айтыс ойын-сауық пен әзіл-қалжың үшін ғана емес, халықтың қалауы бойынша, елдің түкпір-түкпірінен ақындарды шақыра отырып ұйымдастырылды. Тарихтан айтыс рәсімінің өзі үлкен үйлену тойына ұқсас болғаны белгілі. Іс-шарамыздың басты мақсаты-балаларға осы айтыс өнері туралы айтып, «Төрт тоқсан - төрт өнер» жобасымен таныстыру

**Әсем Аюпова,
М.Катаев ат.
Оқушылар сарайының әдіскері**

ДЮЦЭТ: путь к вершине успеха

Сейчас почти каждый житель нашего города знает, что Центром экологического, туристско-краеведческого образования и воспитания является КГКП «Детско-юношеский центр экологии и туризма».

Реализуя стандарт государственной услуги в системе дополнительного образования, нами разработаны и апробированы программы «Компетентностный подход как средство профессионального самоопределения учащихся в ДЮЦЭТ на 2011-2015 г.г.», «Создание единого образовательного пространства для успешной социализации личности учащихся через реализацию сетевого взаимодействия на 2016 - 2018 г.г.»

Положительный опыт работы Центра по реализации компетентностного подхода был обобщен на республиканском уровне и рекомендован к внедрению в организациях, реализующих программы дополнительного образования детей.

Для эффективной реализации современных требований к организации дополнительного образования на базе нашего Центра

была разработана и внедрена Программа развития на 2019 - 2023 г.г. «Обновление содержания дополнительного образования по направлениям: экология, туризм, краеведение», ориентированная на внутренний потенциал, внешние возможности и инновационные технологии воспитания и обучения. В данной Программе новизна определялась обновлением содержания дополнительного образования, предоставляющего возможность учащимся выбора занятий по интересам, склонностям и способностям с целью осознанного профессионального самоопределения:

- юные экологи имеют возможность развивать допрофессиональные навыки агронома, садовода, цветовода, ландшафтного дизайнера, работника тепличного хозяйства, флориста;

- юные туристы - судьи по спорту, инструктора по туризму, тренера;

- юные краеведы - навыки экскурсовода, музейного работника. (Рис 1)

Результативность определена качеством содержания учебного процесса и внеурочной деятельности, улучшением качественного состава педагогических кадров, материально-технической базы, реализации

педагогических работников ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Павлодарской области, ФАО «Центр педагогического мастерства НИШ».

Работает «Школа наставничества», главной целью которой является методическое сопровождение, создание комфортной среды для молодых педагогов, помощь в разработке и оформлении учебного материала, механизм, позволяющий проводить мониторинг эффективности работы молодого педагога.

В нашем Центре дополнительным образованием ежегодно охвачены 3 922 учащегося региона, из которых: 1374 - это учащихся 27 детских объединений, 2 665 - охвачены дополнительным образованием через участие в массовых

сетевого взаимодействия, увеличением количества числа выпускников, выбравших профес-

мероприятиях по направлениям деятельности.

Юные экологи на территории

сию согласно направлениям деятельности Центра.

В рамках реализации этапов Программы развития ДЮЦЭТ были проведены следующие мероприятия:

- курс «Деятельность педагога в условиях обновления содержания образования» прошли 24 педагога (90% педагогического коллектива);

• круглый стол с участием тренеров Центра уровней программ ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Павлодарской области «Обновление содержания дополнительного образования: ориентир на будущее»;

• внедрение интегрированных авторских программ дополнительного образования по направлениям: экология, туризм, краеведение;

• разработан перспективный план повышения квалификации педагогических работников, согласно которому педагоги проходят процедуру аттестации на предмет соответствия.

Каждый год повышается уровень профессионального мастерства педагогов. 69 % от общего числа педагогического коллектива, имеют квалификацию педагог-исследователь, педагог-эксперт, высшую и первую категории. 75 % образовательных программ - авторские и имеют рецензии ученых ВУЗов города Павлодара и специалистов института повышения

эколого-ботанического комплекса ведут опытническую и исследовательскую работу по интродукции, фенологии, с результатами которых участвуют в научно-практических конференциях, конкурсах научных проектов международного, республиканского и областного уровней.

Воспитанники детского дворового клуба «СЮТур» - победители и призеры соревнований различного

уровня по туристскому многоборью и спортивному ориентированию. Участники туристских походов I, II, III категорий сложности по Заилийскому Алатау, водных сплавов.

Юные краеведы - участники археологических раскопок, краеведческих практикумов, разработчики современных экскурсионных маршрутов по региону (Рис

В копилке достижений Центра наши воспитанники имеют грамоты и дипломы научно-практических конференций, соревнований, форумов, слетов, фестивалей.

На сегодняшний день наш Центр - площадка для развития экологической культуры и коллективной трудовой деятельности в организациях образования региона.

По нашей инициативе, согласно направлениям деятельности, ежегодно проводятся более 20 мероприятий областного и городского уровней, 12 из которых направлены на модернизацию экологического сознания подрастающего поколения.

Из них имиджевыми стали Проекты: экологический марафон «Жизнь в стиле ЕКО», научно-практическая конференция, летняя Quilt - платформа

«PHENOMENON.Жаз@pvl», соревнования по туристскому многоборью и спортивному ориентированию и другие. Охват летним отдыхом составил более 15 000 участников, 96% из которых дети.

Одним из приоритетных направлений на протяжении ряда лет является тесное сотрудничество со специальными коррекционными организациями образо-

вания региона. В этом учебном году более 100 детей с особыми образовательными потребностями будут заниматься в детском объединении экологической направленности.

Накопленный опыт работы с детьми и подростками, имеющими особые образовательные потребности, вошел в республиканский сборник методических рекомендаций.

Эффективной формой экологического просвещения, интегра-

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

ции дошкольного, среднего и дополнительного образования является разработка и проведение экологических лекториев, элективных курсов для учащихся общеобразовательных школ, студентов колледжей и ВУЗов города по актуальным на сегодняшний день темам, функционирование заочной экологической школы.

Разработаны меморандумы, на основе которых Центр сотрудничает с организациями образования региона, предусматривающие:

- реализацию дополнительного образования;
- обеспечение учебной и производственной практик студентов;
- научно - исследовательской деятельности обучающихся;
- повышение квалификации педагогических кадров.

В рамках сетевого взаимодействия ведется работа по организации и проведению курсов, региональных семинаров, круглых столов, мастер-классов.

80% педагогов Центра - лекторы курсов, семинаров повышения квалификации различного уровня.

Наши педагоги - победители и призеры более 10 конкурсов педагогического мастерства, 15 научно-практических конференций, 20 соревнований различного уровня.

Положительный опыт работы активно обобщается и транслируется на площадках различного уровня: это и межрегиональный открытый экологический фестиваль «Будущее в руках живущих» (2021-2022 г.г.), республиканская секция августовской конференции работников дополнительного образования (2021г.), республиканская научно-практическая конференция «Экообразование в организациях дополни-

тельного образования» (2022 г.), секции областной и городской августовской педагогической конференции работников образования (2021-2023 г.г.);

Наши ПДО - модераторы вебинаров, семинаров, секций для педагогов, организованных подведомственными организациями образования соответствующего уполномоченного

органа: республиканского вебинара «Реализация образовательного процесса в условиях дистанционного обучения» (2020 г.), областных и городских секций августовских засе-

даний педагогических конференций по эколого-биологическому и туристско-краеведческому направлениям (2019-2023 г.г.); инициаторы проведения региональных семинаров по туристско-краеведческому и экологическому направлениям, телемоста «Экологическое дополнительное образование: опыт и перспективы» с

являются следующие результаты: из 27 ПДО за этот период награждены нагрудным знаком «Почетный работник образования РК -2, нагрудным знаком «За заслуги перед Павлодарской областью» - 1, Почетными грамотами и благодарственными письмами республиканского учебно-методического центра дополнительного образования МП РК, управления образования Павлодарской области, отдела образования г. Павлодара. (Рис. 3)

Сегодня мы можем сказать о том, что эффективное применение инструментов менеджмента, как основного подхода в выстраивании системы работы Центра, позволяет с уверенностью сказать - Центр состоялся.

Показатели результативности деятельности:

- стабильная динамика охвата детей дополнительным образованием (2020-2023 г.г. - 3922 учащихся);

Каждый этап программы (разработка, внедрение) сопровождается достижениями: Центр стал победителем республиканских конкурсов «Лучшая ОДО-2020», «Авторская программа-2021», «Зеленый офис-2022», призером областного конкурса «Лучшая организация дополнительного образования-2020», победителем областного конкурса «Лучшая организация дополнительного образования-2023», победителем и призером областных и городских конкурсов «Панорама педагогических идей», «Авторская программа», «Педагогические идеи», «Лидер ШИП», «Лучшее методико-дидактическое пособие» (2019-2023 г.г.), призером городского конкурса «Лучший педагог-2021». (Рис 4.)

Особую благодарность мы выражаем нашим социальным партнерам, родительской обществу, помогающим нам реализовать поставленные задачи в соответствии с современными

-преимущество обучения: воспитанники успешно осваивают трехгодичные программы обучения;

- положительная динамика профессионального самоопределения: всё больше выпускников

запросами общества.

Перспектива деятельности в рамках реализации Программы - Реализация государственного заказа на дополнительное образование в соответствии с задачами национального проекта «Каче-

Центра поступают в учебные заведения по профилю (2020 г. - 24 учащихся, 2021 г.- 32 учащихся, 2022 г. - 47 учащихся, 2023 г.- 55 учащихся).

- увеличение показателей качественного состава педагогических работников (69 % ПДО имеют квалификационные категории: педагог-исследователь, педагог-эксперт, высшую и первую категории; 100% - высшее образование; 98 % - прошли курсы повышения квалификации).

ственное образование для всех «Білімді ұлт», дальнейшее развитие социального партнерства, масштабирование опыта работы Центра в условиях обновления содержания дополнительного образования.

Ж.К. Темирова, З.Е.Сарбасова
КГКП «Детско- юношеский
центр
экологии и туризма»
г.Павлодар

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

10 тамыз – Абай күні

«Одан асқан бұрын-соңғы заманда қазақ баласында біз білетін ақын болған жоқ».

Ахмет Байтұрсынұлы

1. Абайдың шын есімі – Ибраһим. «Абай» деп әжесі еркелеткен. Анасының Анасының есімі – Ұлжан. Ұлжан Құнанбайдың екінші әйелі;

2. Абай: «Атадан алтау, анадан төртеу едім». Құнанбай қажының 4 әйелі болған. Бәйбішесі Күңкеден – Құдайберді. Ұлжаннан – Төңірберді (Төкежан), Ибраһим, Ысқақ, Оспан. Үшінші әйелі Айғыздан – Халиулла, Ысмағұл туады. Төртіншісі – Нұрғаным. Одан ұрпақ жоқ;

3. Хәкімнің ақын, жазушылықтан бөлек, композиторлық қабілеті де болған. Ол бірқатар өлеңіне әнді өзі жазған. Соның бірегейі – «Көзімнің қарасы»;

4. Ақындық жолына 10 жасында түсе бастайды. Ең алғашқы алғашқы өлеңдерін Көкбайдың атынан жариялаған;

5. Жазба қазақ әдебиетінің, қазақ әдеби тілінің негізін қалаушы ұлы Абай қазақ, араб, парсы, орыс тілдерін білген. Иран, шағатай (ескі өзбек) тілдерінде жазылған дастан-қиссаларды, ертегілерді оқыған;

6. Ел басқару ісіне 13 жасында араласқан;

7. Абайдың алғашқы махаббаты – Тоғжан;

8. Бірінші жары Ділдәға 1860 жылы 15 жасында, екінші әйелі Әйгерімге 30 жасында үйленген. Өмеңгерлік жолмен алған әйелінің есімі – Еркежан. Ол Абайдың інісі – Оспанның қалыңдығы;

9. Ұлы ағартушының 10 баласы болған. Ол небәрі 16 жасында әке атанып, 36 жасында алғашқы немересін қолына алады. Оның аты – Әубәкір;

10. Саяси қайраткер 21 жасында болыс болып сайланады;

11. Ақынның саяси көзқарасының қалыптасуына ықпал еткен орыс зиялы қауым өкілдері: Е. Михаэлис, А. Леонтьев, С. Гросс, А. Блек, П. Лобановский, Н. Коншин, Н. Долгополов және т.б.;

12. Ақын өмірінде 176 өлең, «Ескендір», «Масғұт» және «Өзім әңгімесі» поэмалары мен 45 қара сөз жазып қалдырған. Сондай-ақ ол шебер аудармашы да болған. М. Лермонтовтың өлеңдерін, А.С. Пушкиннің дастандарын және И.А. Крыловтың мысалдарын қазақ тіліне аударған.

13. Жазушының ғақлиялары (қара сөздері) әлемнің көптеген тілдеріне аударылған. Атап айтсақ, қытай, француз, орыс және т.б. Ал өлеңдері грузин, қарақалпақ, қырғыз, татар, француз, ағылшын, түркмен, ұйғыр тілдеріне аударылған;

14. Ұлы данышпан туралы

көптеген мақала, кітаптар жазылып, фильмдер түсірілді. Биыл ақынның туғанына 175 жыл толуына орай арнайы «Abai tv» телеарнасы ашылды;

15. Абай мұрасын алғаш зерттеп бастаған ағартушы ғалымдар

мен қайраткерлер: Ө. Бөкейханов, А. Байтұрсынұлы, М. Дулатұлы, М. Әуезов, С. Мұқанов, І. Жансүгіров және т.б.

Дереккөз: ruh.kz

«Абай жолы» роман-дәуірнамасының қысқаша баяндалуы

IV КІТАП / ҚАПАДА

Күз ортасы ауып барады. Абай мен Дәрмен жатақты аралап келе жатты. Оларды арнайы тез шақыртқан Базаралы мен Ербол болатын. Төрт күн болғалы жетпісті арқалаған Дәркембай қатты науқастанып жатыр еді. Әлсіреп қалған шал: «Келді ме?», – деп есікке қарай береді екен. Абайлар кіріп, сәлем беріп, Дәркембайға жақындасты. Жаңыл жылап отыр. Базаралы мен Ербол да сонда отырған болатын. Дәркембай Абай мен Дәрменді көре сала ажарына күлкі жүгіріп, бірақ зорға күбірлеп: «Абай, Дәрмен, жалғыз балам Рахымды өздеріңе тапсырдым. Елдің керек етер адамы болсын», – деді де, басқа еш үн қатқан жоқ. Көзін жұма сала үндемей кетті. Рахым осы кезде 13-14 жастағы бала болатын. Әкесін қайғырып ол да отыр. Осыдан ертеңгі күні Дәркембай өмірден өтеді. Абайлар Дәркембайдың жетісіне дейін жатақта қалады.

Олардың қайтарында Базаралы Абайға оңашада бір бүлік шыққалы жатқанын баяндайды. Әзімбай жылқы ұрлатып, соны Базаралының көршісі Әбдіден көріп, жала жауып отыр екен. Бұл әншейін сылтау. Ырғызбайдың ақсақал мен қарасақалдары осыдан біраз бұрын жиналып, Базаралыны бір жақты етуге, яғни көзін құртуға серттесіпті.

2-3-4-5

Қыстың басы тақау қалған. Абай оңаша, Мағаш пен Кәкітай кітап оқып ізденуде. Осы кездері Абай бір ойға тұтар өлеңдер жазды:

«Әсемпаз болма өрнеге
Өнерпаз болсаң арқалан
Сен де бір кірпіш дүниеге
Кетігін тап та, бар қалан!», – дей бере:
«Ақырын жүріп, анық бас
Еңбегің кетпес далаға
Ұстаздық қылған жалықпас
Үйретуден балаға», – дейтін.

Абай өлеңдері әнмен сырқала, кең қазақ даласына таралып жатты. Осындай бір күндерде Әбіштен телеграмма келеді. Екі айдан бері Әбіш қатты ауырып, лазаретке (әскери орталықтағы кішігірім аурухана) түсіп қалыпты. Ол кезде Мағаш та Ақшоқыда болатын. Ол былтыр Әбіш екеуінің бірінші перзенті Рахиланы туу алдында Алматыдан қайтқан. Абай лезде Мағаш, Майқан, Өтегелді үшеуін Алматыға жөнелтеді. Мағаштар Алматыда пәтер жалдап, Әбішті лазареттен алып шығып, сол пәтерде жақсылап күтеді. Қыс бойы әр үш күн сайын Фидлер деген дәрігер келіп, Әбіштің жағдайын біліп жүреді. Абайдың асқан ақындығы Алматыда көп тараған екен. «Абайдың ұлы науқастаныпты», – деп, жөн сұрап келушілердің қарасы да көбейе түскен. Аты тегіс Жетісуға

тараған айтыскер ақын Жамбыл да келіп, жөн біледі. Көктем жақындай түскенде Әбіш тым әлсіреп кеткен еді. Ол: «Туған жеріме жете алмадым», – дей бере, достарымен үндесе қайтыс болады. Мағаш әкесімен қыс бойы хат жазысып отырған болатын. Оның соңғы хаты осы сұм хабарды Семейге алып барды.

Абайдың айтуымен Әбіштің бейіті уақытша Алматыға қойылады. Сосын Мағаштар ауылға қайтып кетеді. Кейін мамыр айында Майқан, Өтегелді және тағы үш жігіт Алматыға жетіп, Әбішті туған өлкеге алып кетеді. Оның бейіті үлкен ана Ұлжан бейітінің қасына қойылады.

Абай өмірінде алғаш рет ауыр соққыдан қатты жеңілген жандай өз-өзіне келе алмайды. Қайғыға батумен болады.

«Құйрықты жұлдыз секілді
Туды да көп тұрмады!..
Жиырма жеті жасында
Ғабдрахым көз жұмды.»

баспаға әзірлеген
Бегімхан Ибрагим
(КЕРІМХАНҰЛЫ)

Ақсу қаласының №2 ЖОББ
мектептің қазақ тілі мен
әдебиеті мұғалімі
Павлодар облысы
Қазақстан Журналистер
Одағының мүшесі

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Музейные уроки в новом учебном году

В музее Дворца школьников им.М.М.Катаева совместно с поисковым исследовательским отрядом «Майдан жолы» проведен музейный урок. На урок мужества пришли учащиеся СОШ № 6,7, 24 Сошг 9.

исторических событиях во время блокады Ленинграда в период 1941-44 годов ERG «Батырлар жолымен» снятый ТК «Ирбис».

После показа фильма поисковик рассказал о подвигах наших предков в период Великой

дан жолы». Болат Мукушев для ребят принес снаряжение, необходимое в поисковых экспедициях, металлоискатель и специальный металлический щуп.

Ребята на уроке познакомились с героической историей одной ценной археологической находки – пулемета «Максим». Данный артефакт был найден во время очередной экспедиции Павлодарского поискового отряда «Майдан жолы» у поселка Синявино, Ленинградской области, РФ. Школьники смогли «прикоснуться» к истории, определить «вес» победы. Кто знает, может кто-то из этих ребят дотронулся именно той рукоятки пулемета, за которую когда-то держался его воинственный прадед. Таким образом, «Максим» стал тем самым проводником между прошлым и настоящим.

В ходе мероприятия была проведена экскурсия по военно-историческим экспонатам. Мероприятие организовано в рамках Акции «79 шагов к Победе – 79

Поисковик отряда «Майдан жолы» Болат Мукушев представил документальный фильм об

Отечественной войны, о деятельности и кропотливой работе исследовательского отряда «Май-

Уроков мужества».

Бахыт Беккожина,
Руководитель музея Дворца школьников
«Деды – ветераны, внуки- следопыты»

Юные астрономы открыли учебный сезон ночных наблюдений

Занятия Клуба юных астрономов начались с самого интересного – для воспитанников клуба организовали ночные наблюдения. 21 сентября клуб «Антарес» провел практическое занятие в обсерватории Дворца школьников им. М.М.Катаева. Цель – знакомство с технической базой обсерватории, подготовка команды к предстоящим научным соревнованиям.

Некоторые астрономические события в сентябре можно увидеть невооруженным глазом. Например, пики метеорных потоков Аурегид, сентябрьских Персеид,

красивое зрелище соединений Луны и Юпитера, Луны и Плеяд. Особое внимание астрономов привлекают нашумевшая комета C/2023 P1 (Nishimura) и C/2020 V2 (ZTF). А в конце сентября можно будет наблюдать Луну в фазе полнолуния.

Купол обсерватории оснащен мощным телескопом, благодаря которому ребята могли увидеть планету-гигант Юпитер со спутниками, а также Сатурн с его кольцами. Расстояние от земли до далеких объектов Солнечной системы очень впечатлили начинающих астрономов.

Заведующий обсерваторией Радченко Виталий подготовил для юных астрономов лекцию о космосе. Ребята ознакомились с программой ночных наблюдений, узнали как меняется звездное небо в течение года.

Наш клуб в следующем учебном году будет праздновать свой первый юбилей – 10 лет. Радует, что астрофизика популярна в нашем Павлодарском регионе, каж-

дый год к нам приходят новые умы, новые звездочки. Сформирован основной контингент, ко-

торый занимается в астроклубе годами. Некоторые наши выпускники обучаются в клубе 6-7 лет, приходя в юном возрасте и занимаясь до завершения учебы в школе. Немало ребят, желающих обучаться в павлодарском астроклубе, звонят с других областей страны.

Несмотря на то, что запись в

астроклуб уже закрыта, существует резерв желающих заниматься астрономией. При формировании новой группы, первыми проходят ребята из резерва. Это означает, что набор в Астроклуб «Антарес» открыт круглый год.

По словам руководителя клуба, самое главное – учить усиленно математику и физику в школе. Без этих предметов в астрономии никак не обойтись. А также быть любознательным, много читать дополнительной литературы.

Гульнар Баубекова,
Руководитель астроклуба
«Антарес» Дворца школьников

Школа юного экскурсовода – это всегда интересно

В музее «Деды – ветераны, внуки-следопыты» Дворца школьников прошла школа юного экскурсовода.

Темой данного мероприятия была «История развития экскурсионного дела в мире».

Юные экскурсоводы – учащиеся школ города Павлодара СОШ № № 1,2,4,5,6,7,9,11,17,18,19,21, 24,29,31,32,36 узнали о значении экскурсии, о профессии экскурсовода и его профессиональных качествах. В ходе мероприятия была продемонстрирована презентация «Экскурсионное дело в мире» где дети узнали, что толко-

вание термина «экскурсия» проводится в различных словарях и энциклопедиях.

К примеру, в словаре В. Даля мы находим: «Экскурсия – прогулка, прогулка, выход на поиск чего-то, для собирания трав и пр.».

В Большой энциклопедии дано следующее определение: «Экскурсия – посещение достопримечательных чем-либо объектов (памятники культуры, музеи, предприятия, местность и т.д.), форма и метод приобретения знаний. Проводится, как правило, коллективно под руководством

специалиста – экскурсовода».

Участники мероприятия слушали с интересом, задавали вопросы об исторических событиях и о правилах проведения экскурсии. Самостоятельно провели экскурсию и отметили важность школы юного экскурсовода. Составили план проведения таких мероприятий ежемесячно.

Юные экскурсоводы работали в группах по подготовке экскурсионного материала. После основной части мероприятия был

проведен практический этап, где учащиеся самостоятельно выступили в роли экскурсовода, придерживаясь всех профессиональных качеств, которыми должен обладать экскурсовод. Тем самым были закреплены полученные знания об истории создания музея и подвигах героев-земляков.

Бахыт Беккожина,
Руководитель музея Дворца школьников
«Деды – ветераны, внуки- следопыты»

№15-16

(396-397)

от 31 августа
2023 года

Разрешите представить

Пришкольный участок Павловской СОШ. Практически при всех школах есть пришкольные участ-

ки. На одних участках проводят опыты. А вот другие?! Другие участки служат нам добрую службу.

Одно из направлений - особое внимание экологическому образованию детей. Одно из направлений данной работы - деятельность пришкольного участка.

С ранней весны и до глубокой осени участок работает на будущий урожай. Обычно эта работа начинается с посадки рассады. Затем в начале мая в школе проводится ярмарка - распродажа выпечки. К ярмарке готовятся классные руководители, ученики и родители. Вырученные деньги от продажи выпечки идут на покупку семян и садового инвентаря, отравы для картофеля, крышек, уксуса и сахара для закруток.

Каждый, кто хотя бы один раз пообедал в Павловской средней школе, скажет: «Кормят хорошо и недорого». И это - факт. Стоимость питания составляет от 200 до 300 тенге в день. В течение учебного года на столе салаты из свежих овощей, которые неплохо сохранились в овощехранилище до самого лета. Соленые огурцы в наваристом рассольнике; квашеная капуста - во вкуснейшем борще. Путь овощей к школьному столу, питанию был долгим. И в нем - труд не одного десятка человек.

Начинается все с посадки рассады ранней весной, за которой бережно ухаживают в кабинете технологии Гусарова Е.А., Кушмагулова Д.Б., Абикенов И.Б. А еще помогают учащиеся 5-11 классов на уроках художественного труда.

После покупки семян всем кол-

лективом выходим на участок. В первую очередь мы высаживаем картофель. Все делается

очень быстро. В течение 35-45 минут взрослые вместе с учениками высадили картофель. Помощь в вспашке огорода оказал молодой тракторист Емец А. Н. Грядки под овощи всегда учителя делают, сами и высеивают морковь, свеклу, огурцы. Потом на уроках труда взрослые и дети поливают. Весь июнь на участке работает бригада учителей и работников мини - центра. Они поливают грядки, рассаду, ухаживают за цветочными клумбами. Весь июнь работа на участке, благоустройство школьной территории - всё это делают взрослые. Учителя, работники мини - центра, техперсонал. В общем, работают все на будущий урожай.

В мае - июне на пришкольном участке жаркая пора: надо вовремя посеять в землю семена овощных культур, высадить рассаду, обновить цветочную клумбу. Это нелегкая, ответственная работа легла на плечи наших учителей во главе с завучем Гусаровой Е.А. Королева В.Н., Скакова Н.И., Донец Ж.В., Абдулова Г.А., Бутаев К.С., Шакиров Р.Ш., Каиров Ч.Г.,

Сафонов С. В., Жакупов М.О., Кумукова Г.Б., Дюсембаева Г.О., Сулейменов М.А. От работы на пришкольном участке были освобождены 1 работающая пенсионерка и 1 учитель предпенсионного возраста.

Свой вклад в развитие участка внесли все, без исключения, работники школы, начиная от рабочего и заканчивая директором школы. На посадке и прополке овощей приняли уча-

стие все работники школы и мини - центра.

Пришкольный участок и клумбы эстетически оформлены. Наименование культур оформлено на трех языках. Заготовленные семена - залог богатого урожая на следующий год. Рядом с овощами спеют ягоды смородины и клубники. Обновлены грядки с клубникой. Высажена зелень многолетнего лука, укропа и петрушки. Силами родителей, учителей школы пополнен инвентарь; приобретена рассада цветов для клумбы.

Пришкольный участок - это большая территория, на которой растут овощи, ягоды и зелень. Это еще и цветники. Это - гордость школы. Мы выращиваем как много-

летние, так и однолетние культуры. Школа буквально утопает в зелени и цветах с весны и до самой осени. Радуют глаза герани и пионы, хризантемы, петунии и розы. Работает экологический отряд «Росток» под руководством Гусаровой Е.А. Уход за цветочными клумбами - дело заботливых рук как учителей, так и работников школы.

Да, не затихает жизнь в школе в летнее время. В июле работают дети. Приходят по графику ребята для работы на участке. Своими руками они, учащиеся 5 - 10 классов школы, работают лишь в июле и выращивают овощи для школьной столовой. Все это пойдет на удешевленные обеды для детей и школы, и мини-центра. Рядом с детьми их старшие наставники: Лэсь Е.Ю., Абикенов И.Б., Кушмагулова Д.Б. Работа на участке - это не только уход за овощными культурами, но и содержание в чистоте и порядке большой школьной территории.

Август и сентябрь снова работают взрослые. Чаны имеются. Насос

качает воду. В уходе за участком есть труд электрика Бейсенова Е.Б., завхоза Шлегель Н.Н.

Что даёт работа на пришкольном участке?!

Прежде всего, выращенный урожай дает возможность сделать питание более дешевым. Да, плоды работы на участке мы видим, когда посещаем столовую. Выращенные овощи дают возможность удешевить питание. Это морковь, свекла, соленые огурцы. Свежие огурцы и помидоры в салатах с сентября по декабрь.

Пришкольный участок - это не только выращенные овощи, зелень, которые пойдут на заготовки и удешевленные обеды для детей и школы, и мини-центра.

Это развитие навыков самостоятельности, организованности, бережного, хозяйственного отношения к природе. Это и возможность применить на практике теоретические знания, полученные в школьные годы. Это - труд во благо нашей земли, во благо наших детей.

Очень важна работа на пришкольном учебно - педагогическом участке. Сплоченная работа педагогического коллектива, коллектива работников школы, мини- центра, учащихся 5- 8,10 классов может привести к отличному результату. Все будет видно осенью, какой урожай даст участок.

Важно сохранить и преумножить добрые традиции хорошей организации летнего отдыха и работы на пришкольном учебно - педагогическом участке.

Рита Петровна Варава,
учитель русского языка и
литературы Павловская СОШ
Успенский район

Наше лето - 2023

Лето - чудесная пора! Время отдохнуть от учебных занятий, набраться новых сил, впечатлений и хорошего настроения. Лето - самая долгожданная пора в жизни любого школьника, ведь это самые длинные в году каникулы. С 5 по 30 июня 2023 года работал досуговый клуб «Ашык Әлем». Ребята разных возрастов с пользой для своего здоровья проводили летние каникулы.

Программа досугового клуба «Ашык Әлем» была насыщена разными спортивно-познавательными развивающими мероприятиями и играми, которые способствовали активному отдыху

воспитанников, а главное, формировали творческие способности детей. Они принимали активное участие в проведении игровых программ. Участвовали в коллективных делах.

А какие замечательные мероприятия прошли: интеллектуально-познавательная викторина: «Тайны океанов», посвященная дню Всемирного дня океанов, также к дню военнослужащих и сотрудников подразделений специального назначения государственных органов было посвящено мероприятие для воспитанников. На протяжении месяца дети посетили школьную библиотеку, где

библиотекарь рассказала ребятам о тяжелой и опасной работе пожарных спасателей, о геологе-самоучке К.Пшембаеве, в честь которого названа улица в городе Экибастузе, Пейнтбольный клуб «Patriot» командно военно-тактическая игра

по лазертагу, посетили кинотеатр «maxicinema. ekibastuz», игра «Отгадай, что в коробке», также ребята участвовали в стрельбе из лука, «Асық ату», миниакция «Читатель на траве», квест-игры, волейбол, теннис и многое другое.

Сколько выдумки, творчества, фантазии проявили ребята. Каждый день ребята получали много

эмоций, бодрости, позитива, масса впечатлений. Вот и пролетел незаметно первый месяц лета. Каждый день был по-своему насыщен хорошим настроением для ребят, необычными идеями и разнообразным досугом.

Надеюсь, что дни, проведенные в летнем досуговом клубе «Ашык Әлем», надолго запомнятся ребятам и останутся наполненными незабываемыми впечатлениями, полезными делами и приятными воспоминаниями.

Шаймердинова М.К.,
педагог - психолог «Школы-
гимназия №24 многопрофиль-
ного направления»
города Экибастуза

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Отдых с семьей на озере Алаколь

Один из прекрасных способов провести время с семьей – это, конечно же, путешествие. Путешествие к природным красотам. А озеро Алаколь как раз и расположено в живописном уголке Казахстана. Природа сама создала нам, людям, прекрасные условия для отдыха. До чего же красиво здесь, на Алаколе!

А вода Алаколя?! Она имеет уникальный сине-голубой оттенок, который кажется нереальным по своей красоте. Пляжи озера

Алаколь, месту, где природа сама раскрывает свою величественную красоту. Здесь нас ждала настоящая сказка – сказка о семейном счастье.

30 июня мы первыми лучами утреннего солнца окунулись в объятия Алаколя, и эти объятия нас не отпускали все время нашего пребывания там, до 5 июля. Конечно, желающих отдохнуть на Алаколе много. Поэтому заранее мы забронировали себе номера в гостинице. Гостиница уютная и

искусства природы.

Но больше всего мне понравилось загорать и купаться. Вот я захожу в воду, а ощущение такое, будто заново родилась. Эта прозрачная вода так и блестит, когда

на неё падают лучики солнца.

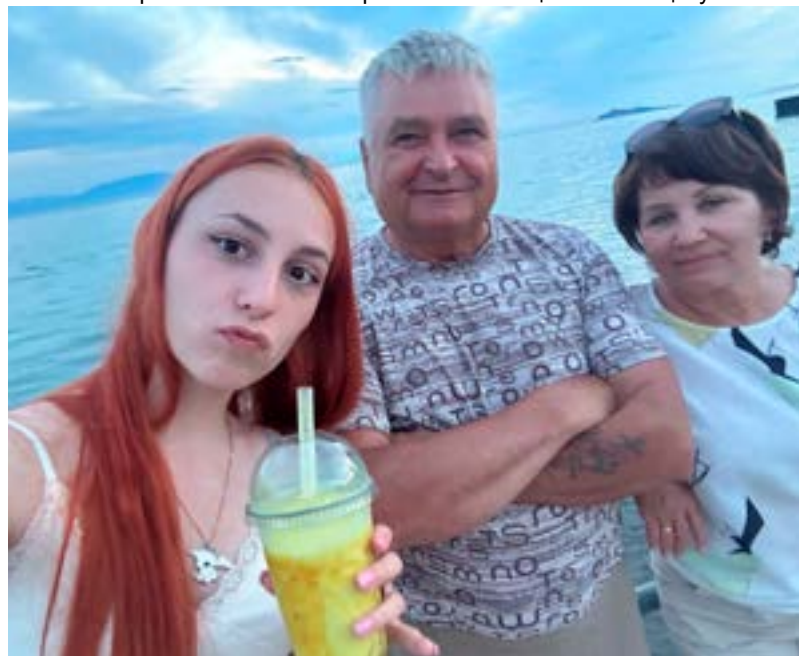
Ну и куда же на Алаколе без семейных фотографий!!! Они запечатлели разные моменты: наши сияющие лица, само озеро, гладь воды, величие природы, – часть

нашего путешествия. Фотографии стали яркими красками на холсте наших воспоминаний.

Отдых с семьей на озере Алаколь – это не только возможность погрузиться в красоту природы, но и укрепить семейные узы, сохранить воспоминания, которые будут согревать сердца всех членов нашей семьи долгие годы.

**Юлия Кашкаха, 11 класс
Павловская СОШ
Успенский район**

предлагают отличные возможности для купания, пикника и активного отдыха на воде.

Для себя я поняла, что ежегодные путешествия на Алаколь укрепляют родственные отношения в семье. Вдали от суеты сельской жизни, мы наслаждались общением друг с другом, делились впечатлениями от природы, весело проводили время вместе.

Все началось с мечты о семейном приключении, наполненном яркими моментами и воспоминаниями. Мы отправились к озеру

комфортная. Есть зона отдыха, теннисный стол, спортплощадка, а также детская площадка.

Но больше всего мне запомнилась кухня. Вот приходишь покушать, а тебя ждет шедевр от повара. Вот сидишь, кушаешь и получаешь радость и удовольствие. Вкусная еда давала возможность много общаться. Сидя за столом, мы делились впечатлениями о проведенном дне.

Мы любили выходить вечерами на прогулку, потому что закаты на Алакольском побережье – это настоящее произведение

Здравствуй, бабье лето!

Здравствуй, бабье лето! – говорят родители. И мы тоже говорим: Здравствуй, бабье лето!

В такой теплый выходной день мы, папа, мама, Аня и тетя Оля с сыном Тимуром, поехали отмечать бабье лето.

Мы остановились недалеко от Рождественки. Папа ловил рыбу. А мы весело отдыхали. Играли,

бегали, веселились, слушали музыку, ели уху, помидоры, зелень, пирожки, жареное мясо, бутерброды. Все было на нашем столе.

Спасибо за такое тепло. Мы классно отдохнули.

**Сережа Лэзь, 5 б класс
Павловская СОШ
Успенский район**

Спорт в летнее время

Лето этого года было незабываемым! Почему? Потому что я уже 11 –классник. И - последний год школьной жизни.

Лето подарило отдых на природе, рыбалки, походы с друзьями, приезд брата – россиянина Руслана, помощь родителям по хозяйству и в огороде. А еще был спорт.

Поэтому все лето я посвятил спорту, вернее, волейболу. Я погружался в мир волейбола, тренируясь и играя вместе с командой. Рядом с нами был наш наставник – Каиров Чингиз Габитович. Летом проводились секции и тренировки в спорткомплексе.

А еще было много соревнований и турниров. Каждые новые соревнования и турниры были наполнены азартом и соревновательным духом. Мы с товарищами совершенствовали свои навыки, разрабатывали тактику и

радовались каждому победному моменту на площадке. Помимо тренировок, мое лето было насыщено дружескими связями и новыми знакомствами, как среди волейболистов, команд, так и вне её. Эти моменты навсегда останутся в моей памяти, как доказательство того, что преданность хобби может сделать лето незабываемым временем.

27 августа в соседнем селе прошел турнир памяти замечательного человека Баймагамбетова Е.Т. На турнир приехали жена и дочери из Германии. На этом турнире наша команда заняла 2 место. А всего команд было семь!!!

Я рад, что мои каникулы прошли хорошо, весело, интересно, продуктивно, а самое главное - с пользой для здоровья!

**Паша Лэзь, 11 класс
Павловская СОШ
Успенский район**

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Международный день детского оздоровительного лагеря

1 августа – 30 сентября республиканская благотворительная акция «Мектепке жол» – «Дорога в школу»

10 августа - День Абая. В 2020 году в Казахстане отмечалось 175-летие знаменитого просвети-

Жумагулова (18.8.1953), ученого, доктора технических наук, профессора, академика Национальной академии наук Республики Казахстан, Заслуженного деятеля Казахстана, Министра образования и науки Республики Казахстан (2010–2013)

18 августа - День погра-

теля. Международная организация тюркской культуры (TÜRKSOY) года приняла решение об объявлении 2020-го Годом Абая Кунанбаева. В 2020 году Постановлением Правительства Республики Казахстан 10 августа объявлено Днем Абая и внесено в календарь праздничных дат.

12 августа - Международный день молодежи. Установлен Генеральной Ассамблеей ООН 17 декабря 1999 года по предложению Всемирной конференции министров по делам молодежи, состоявшейся в Лиссабоне 8–12 августа 1998 года. Первый раз Международный день молодежи праздновался 12 августа 2000 года. Конференция рекомендовала организовать информационно-пропагандистские мероприятия в поддержку Дня молодежи в целях повышения информированности, особенно молодежи, о Всемирной программе действий, касающихся молодежи.

18 августа - 70 лет со дня рождения Бакытжана Турсыновича

ничника Республики Казахстан. Праздник отмечается в честь подписанного Президентом 18 августа 1992 года Указа «Об образовании пограничных войск», утвержден в 2020 году в календаре праздничных дат.

29 августа - Международный день действий против ядерных испытаний

30 августа - 90 лет со дня рождения Раузы Куандыковны Шаймаковой (30.08.1933), Отличника народного просвещения КазССР, автора учебников русского языка для казахских школ

30 августа - День Конституции Республики Казахстан

Середина августа – Акция «Жол ашар»

Середина августа – Августовский педсовет

Третье воскресенье

Нье августа – День спорта и туризма

Источник: <https://rnpb.kz/up/files/calendar/calendar-2023-ru.pdf>

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Календарь знаменательных и памятных дат

Сентябрь 2023 года

1 сентября - День знаний

2 сентября - 105 лет со дня рождения писателя Такена Алимкулова (27.09.1918–1987)

3 сентября - 95 лет со дня рождения Ауезхана Канафина (3.09.1928–31.03.2013), работника системы образования, автора исследований по вопросам образования Республики Казахстан, заместителя министра просвещения Казахской ССР (1972–1988)

5 сентября - День языков народа Казахстана

8 сентября - Международный День борьбы с неграмотностью. Отмечается с 1967 года 8 сентября по решению Генеральной конференции ЮНЕСКО.

10 сентября - 100 лет со дня рождения Мажена Кабылбекова (10.09.1923–19.12.1999),

педагога, Героя Социалистического труда, заслуженного учителя Казахстана. В 1956 г. окончил Семипалатинский педагогический институт. В 1938-1942 гг. – учитель, заведующий учебной частью Жолкудукской 7-летней школы Ермаковского района Павлодарской обл., с 1942 г. до пенсии был директором этой школы (с 1966 – средняя школа им. К.Камзина). Награжден орденами Ленина, Трудового Красного Знамени, «Знак Почета» и медалями.
// Казахская ССР: 4-томная краткая энциклопедия. –Алма-Ата, 1989. – Т.3. – С. 242.

21 сентября - Международный день мира

22 сентября - 90 лет со дня рождения Ертая Кожкеновича

Тулемисова (22.09.1933–1996), работника системы образования Республики Казахстан, профессора, автора учебных и методических пособий.

25 сентября - 85 лет со дня рождения Немеребая Нурахметовича Нурахметова (25.9.1938–21.11.2017), доктора химических наук, профессора, Заслуженного деятеля Казахстана.

28 сентября - 85 лет со дня рождения Токмухамеда Сальменовича Садыкова (28.09.1938–2009), доктора исторических наук, профессора, члена-корр. Национальной академии наук РК, Академии педагогических наук СССР, академика Академии наук Высшей школы, заслуженного работника КазССР.

27 сентября - Всемирный день туризма

28 сентября - 115 лет со дня рождения писателя Таира Жарокова (28.09.1908–1965).

30 сентября - 100 лет со дня рождения Шарипа Ауельбаевича Ауельбаева (30.09.1923), работника системы образования Республики Казахстан, автора учебников и методических пособий по казахскому языку для средней школы.

Второе воскресенье сентября – день семьи. В 2013 году в Казахстане был учрежден новый праздник День семьи, его впервые праздновали в Казахстане 8 сентября 2013 года.

Третье воскресенье сентября – День матери. День

матери - международный праздник в честь матерей. В этот день принято поздравлять матерей и беременных женщин, в отличие от Международного женского дня, когда поздравления принимают все представительницы женского пола. В разных странах этот день приходится на разные даты.

Последнее воскресенье сентября – День труда. Этот день отмечается согласно Указу Президента № 698 от 22 ноября 2013 г., в последнее воскресенье сентября.

Источник: <https://rnpb.kz/up/files/calendar/calendar-2023-ru.pdf>

Отбасы күні құтты болсын!

С Днем семьи!

№№15-16
(396-397)

от 31 августа
2023 года

Как психологически подготовить ребенка к 1 сентября

Советы психологов

1 сентября – праздничный, но в то же время волнительный день, особенно для тех, кто идет в школу впервые.

Перед новым учебным годом родители уделяют внимание тому, как собрать ребенка к школе, и часто забывают о том, что детей нужно еще и психологически настраивать к этому важному событию. Кроме того, не стоит забывать и о себе, ведь часто родители тоже начинают тревожиться с наступлением школьного времени.

Как ребенка психологически настроить на новый учебный год

Педагог-психолог и детский психолог Сусанна Баринаова выделяет пять способов, которые помогут и родителям, и детям настроиться на новый учебный год.

Первое. Если ребенок отдыхал где-то на море, в лагере или у бабушки в деревне, то желательно вернуться домой примерно за две или одну неделю, чтобы было время подготовиться к школе.

Чтобы он настроился и осознал, что лето уже закончилось, что пора переходить к новому статусу – будущего школьника.

Второе. В это оставшееся время нужно начинать жить по школьному времени. За неделю до школы постарайтесь наладить режим дня ребенка, приучайте его к дисциплине.

Можно будить его каждый день на 30 минут раньше, особенно если во время каникул он всегда просыпался поздно. Затем отправляйте ребенка умываться, чистить зубы, завтракать, чтобы у него выработались эти утренние привычки.

Третье. Накануне нового учебного года не надо запугивать ребенка и говорить о страшном: «В школе с тобой никто церемониться не будет. Там-то тебя научат слушаться» или «Будешь так себя вести, в школе долго не удержишься».

Постарайтесь обращать внимание на позитивные моменты: «У тебя в школе будет очень много друзей», «Ты узнаешь много интересного», «Тебе очень идет форма», «Ты стал взрослым и самостоятельным».

Четвертое. Психолог советует родителям на первое время взять отпуск, чтобы помочь ребенку адаптироваться к учебному процессу. Ведь первый месяц для него будет самым сложным психологически и эмоционально. Школьнику нужно будет привыкать к новому коллективу, новым учителям, а также нужно получать много новых знаний.

В этот момент дома должны быть созданы максимально благоприятные условия. Очень хорошо, если родители смогут больше внимания уделить своему ребенку и его в этом поддержат. Для него это будет важно.

Пятое. Не стоит сразу же ребенка отдавать в различные дополнительные кружки. Ему необходимо время, чтобы адаптироваться к новым условиям, а вот дополнительное образование можно включить через месяц или полтора.

«Если вы отдадите его в кружки, а в школе будет нагрузка, то есть риск, что ребенок быстро устанет и выгорит. Вследствие у него будут частые заболевания, и они будут носить психосоматический характер. Поэтому не торопитесь, дайте ребенку адаптироваться к новому месту», – рекомендует Сусанна Баринаова.

ринаова.

Детский психолог Меседу Булач советует заранее обсудить с ребенком, в чем заключается суть праздника, объяснить его важное значение и ценность. Даже к хорошему событию будущего школьника нужно подготовить. Специалист отмечает, что нервная система первоклассника не до конца сформирована, она

еще не зрелая, и ребенок может испытать перегруз.

Важно прямо сейчас начать обсуждать, что утром будет торжественная линейка, все будут нарядные, какое слово скажет директор, первоклассников поставят в центр, поздравят, подарят что-то. Возможно, кого-то возьмут старшеклассники и пройдут со звонком.

Родителям заранее можно узнать у учителей структуру праздника. Затем объяснить детям, что после линейки они, например, пойдут в класс, где учитель их рассадит на свои места. Также нужно рассказать, как малышу заводить знакомства, особенно об этом стоит поговорить с теми, у кого есть проблемы с коммуникациями.

«Расскажите ребенку, как 1 сентября не стоять зажатым в сторонке, что говорить, если с ним познакомятся, как познакомиться самому, если хочется. Как чувствовать себя более расслабленным. Предсказуемость – это залог того, что ваш ребенок будет чувствовать себя хорошо и уверенно, поэтому обязательно прорабатывайте это с ребенком, и вы увидите, что в таком случае 1 сентября будет праздником и принесет только положительные эмоции. Ребенок будет подготовлен, никакого перегруза нервной системы», – говорит Булач.

Психолог, арт-терапевт Ната Скрылева считает, что первый школьный день может принести стресс ребенку, потому что он окажется в новом месте.

«В такой стрессовой ситуации важно вселить в ребенка уверенность. Расскажите, что он молодец, что он готов к школе, что у него там все получится, что его там хорошо встретят», – отмечает эксперт.

Родителям не стоит рассказывать о своем негативном опыте, если он был, а вот вспомнить что-то положительное и хорошее нужно. Будущий школьник нуждается в поддержке мамы и папы, поэтому нужно ее ему дать.

По словам Скрылевой, к 1 сентября стоит подготовиться заранее: приготовить одежду и обувь, собрать рюкзак, купить цветы, проснуться раньше, чтобы нарядиться к празднику.

Пусть этот день начнется с приятных легких дел. Спешка или срыв планов могут испортить настроение.

Психолог советует завести

какую-то семейную традицию, связанную с первым школьным днем, чтобы у ребенка были с ним хорошие ассоциации. Можно в этот день делать небольшие подарки, устраивать праздничные завтраки и обеды.

«Попробуйте ребенка зарядить максимально положительными эмоциями уже с утра. Основной совет – сохраняйте спокойствие», – советует эксперт.

«Если ребенок боится идти в школу, то нельзя ему говорить: «Не бойся!» Это не помогает. Нельзя игнорировать страх. Тогда вы потеряете доверие ребенка. Не стоит говорить: «Тут страшного ничего нет». Так вы учите его не принимать свои эмоции и чувства, учите отрицать их. Мальчикам не надо говорить: «Ты же такой сильный и смелый, ты же мужчина». Это добавляет к страху комплекс неполноценности», – рассказывает Ната Скрылева.

Психолог советует работать с детскими страхами: их можно нарисовать или обсудить с ребенком волнующие моменты. Важно помнить, что тревожиться – это нормально. Но никто и ничего не напугает ученика, если он растет в поддержке и любви.

Как выбрать школьную форму и канцелярию для первоклассников

Психологи отмечают, что сейчас большой выбор школьных принадлежностей и формы, но подобрать ребенку нужные вещи – еще та задача. В первую очередь, нужно покупать то, что точно необходимо будущим школьникам. Также важно привлекать их к этому процессу, чтобы они уже заранее интересовались школой.

Как подготовить ребенка к школе

По мнению специалистов, часто родители руководствуются своими предположениями при покупке школьных вещей, но ребенку самому должно быть интересно носить эту форму, рисовать этими карандашами, писать этими ручками в этих тетрадях.

Но стоит помнить, что дети часто выбирают наиболее яркие и игровые канцелярские предметы, потому что воспринимают их еще как игрушки. Им важно, чтобы на предметах были изображены их любимые мультяшные герои. Все это можно допустить, но в пределах разумного.

Школьные принадлежности все-таки не должны отвлекать от учебы. Лучше, если они будут с небольшими фактами о животных, о выдающихся ученых, знаменитых людях.

Если же ребенок хочет вещи именно со своими любимыми персонажами, то тут нужно сделать выбор только в пользу положительных. Также важно обращать внимание на качество канцелярии, чтобы в процессе обучения школьник не отвлекался на то, что у него постоянно ломаются карандаши, а ручки перестают писать.

«Проследите, чтобы вся канцелярия была качественной. Помните, что любой дискомфорт из-за некачественных предметов – это дополнительный стресс для

ребенка. Он будет нервничать, отвлекаться. В итоге не усвоит знания и будет очень переживать», – говорит психолог.

При выборе школьной формы нужно, в первую очередь, думать о комфорте ребенка, поэтому покупать одежду для первоклассников нужно с особой ответственностью.

Брюки и юбки выбирать лучше на резинке, а не на ремешках и змейке. Если же девочка не любит платья, сарафаны и юбки, то не стоит ее заставлять носить их. По мнению психолога, она вряд ли будет чувствовать себя комфортно в этой одежде и тогда не сможет сосредоточиться на учебе.

Что касается обуви, то она должна быть с минимальным количеством застежек, шнурков и липучек, потому что ребенку нужно будет часто переодеваться. Поэтому обувь должна легко сниматься, чтобы ученик не тратил на это много времени и лишней раз не переживал.

Меседу Булач отмечает, что даже в выборе школьной формы и канцелярии есть психологический подтекст. Если форма будет приносить дискомфорт, это будет влиять на эмоциональное состояние ребенка. У него может быть плохое поведение, а также он будет концентрировать свое внимание на проблемах, а не на учебе.

Все должно быть максимально удобно. Не делайте, пожалуйста, акцент на красоту, на какие-то внешние данные тетрадей, ручек. Часто дети выбирают неудобные в плане захвата ручки. Когда мы готовим руку к письму, важна анатомическая форма канцелярских принадлежностей, важны удобства так же, как и в школьной форме.

При выборе рюкзака нужно учитывать два фактора: здоровье ребенка и внешний вид рюкзака.

У качественного портфеля, по мнению Сусанны Баринаовой, должны быть жесткая спинка, цветоотражающие элементы, он должен быть сделан из непромокаемого и прочного материала и иметь мягкие и регулируемые лямки. Перед покупкой ребенку стоит его примерить, чтобы понять, удобный рюкзак или нет.

«Ответственность соблюдения этих требований лежит на родителях. А вот внешний вид рюкзака – это должен выбирать ребенок. Важно, чтобы на нем не были изображены отрицательные герои, персонажи, вызывающие негативные эмоции. Лучше, если там будут изображены герои, несущие что-то доброе и хорошее. Ведь ребенку ходить с этим рюкзаком целый год, хотелось бы, чтобы с него на малыша смотрел любимый и добрый персонаж», – отмечает Сусанна Баринаова.

Меседу Булач советует обратить внимание на то, что рюкзак сам по себе не должен быть тяжелым, потому что с учебниками и канцелярией он может стать просто неподъемным. В таком случае у ребенка может возникнуть мысль, что школа тоже некомфортная, она будет ассоциироваться у него с чем-то трудным.

Источник:

<https://ren.tv/longread/1135663-kak-podgotovit-rebenka-k-1-sentjabria>

№15-16

(396-397)

от 31 августа
2023 года

Қауынның қабығынан компресс жасаңыз

Иісі мұрынды жарып, сары ала қауын пісті. Біз оны маусымдық тәтті жеміс деп қана емес, ем ретінде

де пайдалануды ұсынар едік. Өйткені қауынның денедегі майды табиғи жолмен ыдыратып, холестеринді, мал майларынан қалған қалдықты сыртқа қуатын қасиеті бар. Сондай-ақ асқазан, бауыр, бүйрек жұмысының жақсаруына сеп. Егер артық салмақтан арылғыңыз келсе таңертең бір стакан күрішті суға пісіріп жеңіз, оған дәм кіргізу үшін соя соусын қосуға болады. Осыдан кейін шамалап қауын жейсіз. Бір апта осылай ете отырып, тәтті сусындар мен майлы астан бас тартсаңыз жақсы нәтиже күтіп тұр.

Ұрып, көгертіп алған, күйіп қалған жерге қауын қабығын жапсырсаңыз тез жазылатын қасиеті бар. Ал мұрын қанаса, одан су ақса қабығын қалыңдау етіп кесіп, танау ішіне тамызуға болады.

Көз жиегіне сыздауық шықса қауынның жұмсағын сәл қыздырып, көзді сол буына ұстаса ем. Бас ауырса 200 грамм қауын жұмсағын асықпай жеңіз. Аллергия асқынса бір стакан қауын шырынын жылы суға қосып, соған шомылыңыз. Оны жеті рет жасау керек.

«Аллергия қозған кезде бір

стакан қауын шырынын шомылатын жылы суға қосып, шомылсаңыз аурудың қуаты қайта бастайды», – дейді емші Сейітқамза Қалиев. Бұл емді жеті рет жасау керек екен.

Айтпақшы, жазда салқын су ішкеннен немесе балмұздақ әсерінен жұтқыншақ безі ісініп шыға келетіні бар. Мұндайда ауырған жердің сыртына қауын қабығынан компресс істеуге болады екен. Қолқа демікпесі (бронхит) кезінде де көмегі көп. Бірақ асқазанның, 12 елі ішек жарасы бар, ішектері ауыратын, қант диабеті белгісі бар жандар қауынды жемегені жөн.

Жүгерінің жүрекке дауасы мол

Жүгері пісе бастады. Ал оның азықтық қана емес, шипалық та қасиеті көп. Солардың бірқатары жөнінде біле жүрген артықтық етпейді.

Қажетсіз холестеринді қуады

Жүгерінің құрамында К витамині мол. Ал бұл витаминнің жүрек-қан тамырлары жүйесінің жұмысына пайдасы мол. Яғни оны қажетті мөлшерде тұтынған адамда жүрек және қан тамырлары аурулары кездеспейді.

Оның құрамындағы көп кездесетін тағы бір витамин – Е витамині. Ол тері мен шашқа жағымды, адамды ерте қартаюдан қорғайды.

Сондай-ақ жүгеріде жүйке жүйесіне жағымды, ұйқысыздық пен депрессиядан қорғайтын В витаминдер тобы, иммунитетті көтеретін С витамині, сүйекті нығайтатын Д витамині, қан құрамның дұрыс болуына қызмет ететін темір, зат алмасуын жақсартатын, жүректі қорғайтын калий мен магний, тісті нығайтатын кальций мол. Жүгеріде ағзаға зиянды холестеринді жоятын компоненттер де бар. Қуырылған, майлы тағамдар мен алкогольдің жағымсыз әсерлерін жоятын заттар да жүгері құрамында молынан кездеседі.

Шашағы өте шипалы

Жүгері шашағының денсаулыққа пайдасы көп. Оны халық медицинасында да, дәстүрлі медицинада да бірнеше ауру түрлеріне қарсы қолданады. Мысалы, холецистит, холангит, гепатит, өтке, бүйрекке тас түзілуі, простатит кезінде одан жасалған тұнба, ерітінді, сығындылар ұсынылады.

Жүгері шашағынан жасалған дәрмекті буын дерті кезінде ішіп

тұрса да жәрдемі тиеді. (Құрғақ шашақтың 1 ас қасығын 1 стакан мөлшеріндегі суға салып, 10 минут қайнатады да, сүзіп алады. Суын 8 апта бойы 2-3 ста-

каннан ішіп жүру керек). Оның сығындысын жарақаттан қан тоқтатуда қолдануға да болады. Өйткені оның тромбоциттерді көбейтіп, қанның ұйығыштығын арттыратын қасиеті бар.

Атеросклерозбен ауырталы адам профилактикалық мақсатта жүгері шашағы тұнбасын ішіп тұрса болады. (200 миллиграмм қайнаған суға 15 грамм шашақты демдеп, күніне 4-5 мәрте, 2-3 ас қасықтан ішіп тұруы керек).

Сондай-ақ жүгерінің дәнінен дәрмек жасап, оны бөртпеге, дерматитке қарсы қолдануға да болады. Оның рецепті мынадай: дәнді қызған табақта қуырып алады да, оны қатты нәрсемен қысып, сығындысын терінің бүлінген жеріне жағады.

...Жүгері адамзатқа 50 мың жылдан бері таныс деген дерек бар. Оның отаны – Мексика деп айтылады. Дегенмен жүгері егіп, оны әлемге тарату жөнінен АҚШ пен Қытай алдыңғы орында тұр.

Табандағы белсенді нүктелер

1. Аяқтағы үлкен бармаққа массаж жасау арқылы гипоталамусқа әсер етуге болады. Бұл артық салмақтан зардап шегетін адамдарға өте пайдалы. Себебі бұл нүктені басу тәбетті бақылауға көмектеседі, табиғи арықтауға ықпал етеді.

2. Үлкен башпайдың ортасында басты гормоналды без – гипофиздің жұмысына жауап беретін нүкте бар. Бұл нүктеге жеткілікті назар аударсаңыз, гормоналды теңгерімді қалпына келтіресіз.

3. Үлкен башпайдың орта аймағына массаж жасау арқылы қалқанша безіне әсер етуге болады. Стресс кезінде, тіпті денсаулығы қалыпты адамдардың өзінде қалқанша без сыр бере бастайды. Сондықтан бұл аймақты уқалау өте пайдалы.

4. Табан орталығына массаж жасау диафрагмамен байланысқан

жүйке өрімдері үшін жақсы әсер етеді. Бүкіл жүйке жүйесін босаңсытып, рахатқа бөлейді.

5. Табан ортасы аймағына массаж жасау стрессті жеңуге көмектеседі.

6. Табанның ішкі жиегінің жанында, ортасына жақын жерде бүйрек үсті безінің жүйке ұштары орналасқан. Егер сіз шаршап тұрған болсаңыз, бұл жерге массаж жасау жоғалған энергияны қайтарады.

7. Аяқтың табанға жақын маңын сергіту арқылы жүйке жүйеңізді де оятасыз, ағза белсенді жұмыс жасайтын болады. Кейінге шегермей, аяқтарыңызға массаж жасауды бастаңыз. Осылайша қарбалас күннен соң, өзіңізге сыйлық жасайсыз. Нәтижесі ұнап, күн сайын жасайтыныңызға сенімдіміз.

Ол өтті осылай тазартады

Ол бауыр, өт, бүйректі тастан, құмнан қалай тазалап жүргенін көпшілікпен бөліспекші.

Таңертеңгі сағат 8-ден кешкі 8-ге дейін әр 2 сағат сайын 500 грамм алма шырынын ішіп отырады. Бұл кешке дейін 8 рет деген сөз. Басқа ештеңе ішпейсіз. Қарныңыз ашпайды. Екінші күні тағы да дәл солай қайталайсыз. Осы екі күнде шырын ішіңізді айдайды. Байқасаңыз, осы екі күнде ішіңізден неше түрлі қалдықтар шығады: қатты, сұйық, жапырақ боп жасыл, қап-қара құмалақ. Ең соңында тап-таза жас сәбидің дәреті шығады.

Ал 3-ші күні таңертең сағат 8-де алма шырынына 130 грамм зәйтүн майын араластырып ішесіз. Содан екі сағат өткен соң 230 грамм зәйтүн майын өзін ғана ішесіз. Майды тоңазытқышқа салып, мұздай күйінде бісмілләні айтып ішеді.

Әрине, май ішу оңай емес, оған өзіңізді психологиялық тұрғыда дайындауыңыз керек.

Осымен процедура бітті.

Ем кезінде жүгіру, жиі қозғалу маңызды. Сол үшін осы үш күн үйде болу керек.

Бұл ем оңай және арзан, Қайыпсіз әрі тиімді. Тек ескерту: ем алдында УЗИ-ге түсіп, тастың көлемі қанша екенін біліп алу керек. Ода екінші күні кешке дейін бүйрек пен өттегі тас үлкендігі бұршақ сияқты, түрі де жасыл болып шықты. Егер өт тола болса, ауыздан жасыл запыран шығады. Бәріне дайын болыңыз, қорықпаңыз! Сабыр сақтап, аяғына дейін шыдаңыз. Ішіңіз бүріп ауыруы мүмкін. Бұл ем әсерінен болып жатқан қозғалыс. Тас шығып

Өтті қоюланудан қорғайды

Бір стакан сәл жылытылған минерал суына бір ас қасық бал қосып, оны ашқарынға ішеді. Сосын 1,5–2 сағаттай қырынан жатып, бауырға аса ыстық емес грелка басқан жөн. Сонда бауырда жиналып қалған өттің асқазанға қарай ағып

өтіп, бауырдың жеңілденуіне әсер етеді. Үккіштен өткізілген сәбізге бал қосып, шыны ыдысқа салып, біраз уақыт қойса, әбден еріп, тосап сияқты өте тәтті тағам болады. Бауыры, өт жолы ауыратын адамдар оны ем ретінде пайдаланса, шипалық қасиеті мол.

ДЕНСАУЛЫҚ

Бетті әзірлеген
Бегімхан Ибрагим (КЕРІМХАНҰЛЫ)
Ақсу қаласының №2 ЖОББ мектептің қазақ тілі мен әдебиеті
мұғалімі
Павлодар облысы
Қазақстан Журналистер Одағының мүшесі

№15-16

(396-397)

от 31 августа
2023 года

Адрес редакции:
Республика
Казахстан, 140000,
г.Павлодар,
ул. М.Жусупа, 27,
каб. № 232
Телефон
редакции:
8 (7182) 32-82-63,
twoi_mir@mail.ru

Учредитель:
Общественная
организация
ОДЮО

Гл. Редактор
А. Аипова

Редакторы:
А. Аипова
Т. Суворова

Дизайнер:
А. Сюендыкова

Периодичность
выхода:
1 раз в месяц

Выпускающий
детский
редактор:
Нурия Тукебаева

Территория распространения - Павлодарская область. Собственник и учредитель:
ОО «Областная детско-юношеская организация Павлодарской области». Газета
зарегистрирована в Министерстве культуры и информации Республики Казахстан.
Регистрационное свидетельство о постановке на учет средств массовой информации
№7917-Гот12.12.2006 г.

Мақал-мәтел – маржан сөз, қоса көрме арзан сөз

Ел қалаған ұл-қыздар,
Ел көгінде жұлдыздар.

Жақсылық қылсаң халыққа,
Бір қайырымын аларсың.
Жамандық қылсаң халыққа,
Жапанда жалғыз қаларсың.

Елді тастап, шетке кетпе,
Шетке кетсең де, көпке кетпе.

Халықтан – қайырымдылықты,
Қариядан байымдылықты
үйрен.

Өнерлі елдің оты сөнбес.

Ынтымақ – бұзылмайтын
қорған,
Қосылып еккен ағаш – орман.

Ауыл болсаң, қауым бол.

Алтау ала болса, ауыздағы
кетеді,
Төртеу түгел болса, төбедегі
келеді.

Ұрыс ырысты қашырап,
Ынтымақ белге асырап.

Көп ел – сарқылмас көл.

Ынтымақсыз елді – ұрысы
билейді,
Ынтымақты елді – дұрысы
билейді.

Тату елдің тамағы таусылмайды.

Туған жер – тұғырың,
Туған ел – қыдырың.

Жер – ырыстың кіндігі.

Ер жақсысы елін сағынар,
Ат жақсысы атын сағынар.

Жер тоймай – ел тоймайды.

Жері азған елде тоқшылық
болмайды,
Ері ынтымақты елде
жоқшылық болмайды.

баспаға әзірлеген
Бегімхан Ибрагим
(КЕРІМХАНҰЛЫ)

Ақсу қаласының №2 ЖОББ
мектептің қазақ тілі мен
әдебиеті мұғалімі
Павлодар облысы
Қазақстан Журналистер
Одағының мүшесі

Қазақ әдебиеті әлемінен

«ЖАНҚОЖА БАТЫР» – тарихи жыр. 19-ғасырдың орта шенінде Сыр бойы қазақтарының Хиуа, Қоқан отаршылдығына қарсы күресін суреттейді. И.В.Аничков жырды 1893 жылы қағазға түсіріп, «Қазан университетінің археология, тарих, этнография қоғамының хабаршысында» (1894, XII т.,

түрлі тұрмыстың, аңшылық әңгімелердің негізінде пайда болып, кейінгі қоғамдағы адамдар мінезін, олардың өзара қатынасы мен байланысын аллегориялық түрде жан-жануар бейнесі арқылы тұспалдап көрсететін ауызекі эпикалық әңгімелер. Бұлар, негізінен, үш топқа жіктеледі:

этиологиялық жануарлар туралы ертегілер, классикалық жануарлар туралы ертегілер және мысал ертегілері (аполог). Этиологиялық ертегілер – өзінің шығу мерзімі жағынан жануарлар туралы ертегілердің ең көнесі. Мұнда хайуанаттардың сыртқы пішіндегі немесе жүріс-тұрысы, мінез-құлқындағы бір ерекшелігі, оның солай болу себебі жайында баяндалады. Бұл топтағы ертегілердің басты ерекшелігі – оқиғаны себеп-салдарлы сипатта баяндауы және байырғы синкреттілікті сақтап қалуымен этиологиялық мифке жақын болуы. Бұл ертегілердегі негізгі кейіпкер жануарлардың сипаттамасы басқа елдер ертегілерімен сарындас. Мысалы, түлкі – аса айлакер, екіжүзді, алаяқ қу, қасқыр мен жолбарыс – адуынды озбыр, қара күш иесі, аю болса – икемсіз, қарабайыр, т.б. Шығыс және Еуропа халықтарының жануарлар туралы ертегілерінің негізін классикалық жануарлар туралы ертегілер құрайды. Көбіне балаларға арналған адам мінезінің ақылдылық, ақымақтық, қулық-сұмдық жақтарын суреттеу арқылы ашып береді. Классикалық жануарлар туралы ертегілердің құрылымы онша күрделі емес. Олардың сюжетінің әрі композициясының негізі хайуанаттар арасындағы кездесулер мен қақтығыстарға құрылады. Бір сарынды эпизодтардың өзгермей, үнемі қайталанып келетін түрі

көптеген әлем халықтары ертегілерінде бар. Олардың үлгілері – «Қотыр торғай», «Кім неден күшті», т.б. ертегілер. Мысал ертегілер – мұнда баяндау белгілі бір моральдық қағида мен тұжырымды дәлелдеуге бағытталады, сол себепті ертегі көп жағдайда нақылмен аяқталады. Қазақ халқының мысал ертегілері шығыс фольклорымен тығыз байланысты. Орта Азияға, Қазақстанға кең тараған «Калила мен Димна», «Тотынама», т.б. жануарлар туралы ертегілер адам болмысының ертедегі тотемдік сенімдермен байланысты туған. Жануарлар туралы ертегілердің прозалық баяндаудан өлеңге көшіп отыратын үлгілері де кездеседі.

ЖАҢЫЛТПАШ – қазақ ауыз әдебиетінің шағын жанры. Жаңылтпаш ойын-сауыққа

жиналған жұртты күлдіру, жас ұрпақтың тілін ұстартып, әр түрлі сөзді шапшаң айтуға үйрету мақсатымен пайда болған. Жаңылтпаштың сөздері адамды жаңылдыратындай қыын, көбінесе, ұяң мен қатаң дауыссыз дыбыстардан құралады, қара сөз немесе өлең түрінде келеді. Қазіргі кезде жаңылтпаш жаңа мазмұнға ие болып, түрі мен мазмұны жағынан молыға түсті. Жас ұрпақты достыққа, бірлікке, адамгершілікке, ізгі қасиеттерге тәрбиелеудің маңызды құралына айналды. Мысалы: «Қамаштан көріп қалашты, Қалашқа Жарас талашты. Бөлінсін десең қалаш тең, Таласпа Жарас Қамашпен». Тәрбиелік маңызы бар мұндай жаңылтпаштар балабақшалар мен мектептерде жиі қолданылады.

баспаға әзірлеген
Бегімхан Ибрагим
(КЕРІМХАНҰЛЫ)

Ақсу қаласының №2 ЖОББ
мектептің қазақ тілі мен
әдебиеті мұғалімі
Павлодар облысы
Қазақстан Журналистер
Одағының мүшесі

3-бөлім) жариялаған. Жырда Кенесары, Төлек, Арынғазы, Есет, Бекет, Бабажан, т.б. тарихи тұлғалар мен Үргеніш, Бұхара, Райым секілді жер-су атаулары көптеп кездеседі. Жекелеген ру аттары да көрініс тапқан. «Жанқожа батыр» жырының көлемі шағын, 161 жол. Тілі көркем. Мысабай жыраудан жазылған осы жыр үлгісін С.Сейфуллин «Жаңа әдебиет» журналының 1926 жылғы 5-санында араб әрпімен жариялаған. «Жанқожа жайлы өлең» деп аталған жырдың осы үлгісі Т.Қоңыратбаевтың «Ертедегі ескерткіштер» (1996) зерттеуінде қайта басылған. Қазақстанның Орталық ғылыми кітапханасының сирек қолжазбалар қорында «Жанқожа батыр» жырының бірнеше үлгісі сақталған. Олар «Жанқожа батыр», «Жанқожаның тарихы», «Жанқожа батыр мен Бабажан сарт». Бұл нұсқалардың біреуі қара сөзбен, өзгелері өлеңмен жазылған. Жинаушылары – М.Ахметов, Баймұхамбетов, С.Бөлекбаев, Қ.Көреген, Қалижанов, Қ.Сұлтанов, Н.Қарабатыров, т.б.

ЖАНУАРЛАР **ТУРАЛЫ**
ЕРТЕГІЛЕР, хайуанаттар жайындағы ертегілер – көне замандағы мифтер мен әр

